Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2025)0343

Vykonávanie režimu podmienenosti právnym štátom

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 18. decembra 2025 o vykonávaní režimu podmienenosti právnym štátom (2025/2061(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“), a najmä na jej článok 2, článok 4 ods. 3 a článok 7 ods. 1,

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“),

– so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“),

– so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach a k nemu pripojené protokoly,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie[1] (ďalej len „nariadenie o podmienenosti právnym štátom“) a na oznámenie Komisie z 18. marca 2022 s názvom Usmernenia o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie[2] (ďalej len „usmernenia z roku 2022“),

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti[3] (nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti),

---

1 Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
2 Ú. v. EÚ C 123, 18.3.2022, s. 12.
3 Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku[4] (nariadenie o spoločných ustanoveniach),

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 z 23. septembra 2024 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie[5] (nariadenie o rozpočtových pravidlách),

– so zreteľom na vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/2506 z 15. decembra 2022 o opatreniach na ochranu rozpočtu Únie pred porušeniami zásad právneho štátu v Maďarsku[6],

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. januára 2024 o uplatňovaní nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (COM(2024)0017),

– so zreteľom na svoje uznesenie z 18. júna 2025 o správe Komisie o právnom štáte za rok 2024[7],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. mája 2025 o prepracovanom dlhodobom rozpočte pre Úniu v meniacom sa svete[8],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. januára 2024 o plánovanom zrušení kľúčových protikorupčných štruktúr na Slovensku a jeho dôsledkoch pre právny štát[9],

– so zreteľom na uznesenie z 24. novembra 2022 o posúdení dodržiavania podmienok právneho štátu Maďarskom podľa nariadenia o podmienenosti a o súčasnom stave maďarského plánu obnovy a odolnosti[10],

---

4 Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
5 Ú. v. EÚ L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
6 Ú. v. EÚ L 325, 20.12.2022, s. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2506/oj.
7 Prijaté texty, P10_TA(2025)0129.
8 Prijaté texty, P10_TA(2025)0090.
9 Ú. v. EÚ C, C/2024/5712, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5712/oj.
10 Ú. v. EÚ C 167, 11.5.2023, s. 74.

– so zreteľom na svoje uznesenie z 8. marca 2022 o zmenšujúcom sa priestore pre občiansku spoločnosť v Európe[11],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 8. júla 2021 o vytvorení usmernení pre uplatňovanie všeobecného režimu podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie[12],

– so zreteľom na osobitnú správu Európskeho dvora audítorov 03/2024 z 22. februára 2024 s názvom Právny štát v EÚ – Zlepšený rámec na ochranu finančných záujmov EÚ, riziká však pretrvávajú,

– so zreteľom na rozsudky Súdneho dvora Európskej únie (SDEÚ) zo 16. februára 2022 vo veciach C-156/21, Maďarsko/Európsky parlament a Rada Európskej únie[13] a C-157/21, Poľsko/Európsky parlament a Rada Európskej únie[14],

– so zreteľom na rozhodnutie Komisie z 13. decembra 2023 o opätovnom posúdení splnenia podmienok podľa článku 4 nariadenia (EÚ, Euratom) 2020/2092 na podnet Komisie v nadväznosti na vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/2506 z 15. decembra 2022 týkajúce sa Maďarska (C(2023)8999),

– so zreteľom na rozhodnutie Komisie zo 16. decembra 2024 podľa článku 7 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie, pokiaľ ide o písomné oznámenie Maďarska týkajúce sa článku 2 ods. 2 vykonávacieho rozhodnutia Rady (EÚ) 2022/2506 z 15. decembra 2022 (C(2024)9140),

– so zreteľom na výročnú správu Komisie o právnom štáte,

– so zreteľom na pripomienky zo služobných ciest Výboru pre kontrolu rozpočtu na účely zistenia potrebných skutočností do Maďarska od 15. do 17. mája 2023 a na Slovensko od 26. do 28. mája 2025,

– so zreteľom na stanovisko Európskeho výboru regiónov z 2. apríla 2025 s názvom Miestne a regionálne hľadisko pri uplatňovaní zásad právneho štátu v Európskej únii[15],

---

11 Ú. v. EÚ C 347, 9.9.2022, s. 2.
12 Ú. v. EÚ C 99, 1.3.2022, s. 146.
13 Rozsudok Súdneho dvora zo 16. februára 2022, Maďarsko/Európsky parlament a Rada Európskej únie, vec C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97.
14 Rozsudok Súdneho dvora zo 16. februára 2022, Poľsko/Európsky parlament a Rada Európskej únie, vec C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.
15 Ú. v. EÚ C, C/2025/3169, 20.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3169/oj.

– so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 30. apríla 2025 s názvom Hospodársky rozmer právneho štátu,

– so zreteľom na správu o vykonávaní nariadenia o podmienenosti právnym štátom, ktorú uverejnilo generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby v júli 2025[16],

– so zreteľom na štúdiu, ktorú si vyžiadal Výbor pre rozpočet, s názvom Nástroje na ochranu rozpočtu EÚ pred porušovaním zásad právneho štátu: nariadenie o podmienenosti v kontexte[17],

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na spoločné rokovania Výboru pre rozpočet a Výboru pre kontrolu rozpočtu podľa článku 59 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na stanovisko Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci,

– so zreteľom na správu Výboru pre rozpočet a Výboru pre kontrolu rozpočtu (A10-0240/2025),

A. keďže EÚ je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám, ako je stanovené v článku 2 Zmluvy o EÚ; keďže tieto hodnoty sa odrážajú v základných právach uvedených v charte, ako je rovnosť medzi ženami a mužmi, nediskriminácia a právo na kolektívne vyjednávanie a kolektívne akcie v súlade s právom EÚ a vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi, a zakotvených v medzinárodných dohovoroch o ľudských právach; keďže dodržiavanie týchto spoločných hodnôt je základom práv, ktoré požívajú ľudia žijúci v EÚ; keďže organizácie občianskej spoločnosti a ďalšie zainteresované strany zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore právneho štátu v praxi;

B. keďže Súdny dvor v rôznych rozsudkoch stanovil, že všetky fondy, programy a financovania EÚ sú vyjadrením zásady solidarity medzi členskými štátmi a musia byť založené na vzájomnej dôvere, čo predpokladá dodržiavanie hodnôt podľa článku 2 Zmluvy o EÚ, charty a zásady lojálnej spolupráce zakotvenej v článku 4 ods. 3 Zmluvy o EÚ; keďže okrem toho potvrdil jasný vzťah medzi

---

16 Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby, *Rule of Law Conditionality Regulation – European Implementation Assessment*, Európsky parlament, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2861/0161872.

17 Rubio, E. et al., „The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: the Conditionality Regulation in context“, Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky, tematická sekcia pre rozpočtové veci, apríl 2023.

dodržiavaním zásad právneho štátu a efektívnym plnením rozpočtu EÚ v súlade so zásadami správneho finančného riadenia a ochrany finančných záujmov EÚ;

C. keďže akékoľvek jasné riziko vážneho porušenia zásad právneho štátu daným členským štátom môže ovplyvniť základné práva občanov EÚ vo všetkých členských štátoch, dôveru, solidaritu a lojálnu spoluprácu medzi členskými štátmi a kľúčové úspechy EÚ, ako je voľný pohyb osôb, fungovanie jednotného trhu a nezávislosť médií;

D. keďže nariadenie o podmienenosti umožňuje EÚ včas prijímať primerané finančné opatrenia na ochranu jej finančných záujmov, ak porušenia zásad právneho štátu v členskom štáte ovplyvňujú správne finančné riadenie rozpočtu EÚ alebo ak existuje závažné riziko takéhoto ovplyvňovania; keďže toto nariadenie bolo prijaté ako súčasť balíka týkajúceho sa viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2021 – 2027 po dlhých a náročných rokovaniach medzi spoluzákonodarcami, najmä z dôvodu pokusov niektorých členských štátov prepojiť rokovania o VFR s rokovaniami o mechanizme podmienenosti právnym štátom; keďže toto nariadenie je od nadobudnutia účinnosti 1. januára 2021 záväzné pre všetky členské štáty;

E. keďže nariadenie o podmienenosti dopĺňa iné nástroje, ktoré chránia rozpočet EÚ pred rizikami vyplývajúcimi z porušovania zásad právneho štátu;

F. keďže nariadenie o podmienenosti vyžaduje, aby Komisia monitorovala dodržiavanie zásad právneho štátu vo všetkých členských štátoch, ale opatrenia boli doteraz navrhnuté a prijaté podľa tohto nariadenia len v prípade Maďarska; keďže Poľsko bolo požiadané o poskytnutie dodatočných informácií;

G. keďže je dôležité chrániť oprávnené záujmy konečných príjemcov a prijímateľov finančných prostriedkov EÚ; keďže členské štáty, ktorých sa týka rozhodnutie podľa nariadenia o podmienenosti, sú povinné podávať správy o plnení svojich povinností voči konečným príjemcom a prijímateľom;

H. keďže Komisia vydala usmernenia, ktoré objasňujú uplatňovanie nariadenia o podmienenosti; keďže Európsky parlament usúdil, že znenie nariadenia je jasné a jeho uplatňovanie si nevyžaduje žiadny dodatočný výklad na to, aby bolo uplatniteľné;

I. keďže Komisia je zo zákona povinná informovať Európsky parlament o svojich oznámeniach členskému štátu, v ktorom podľa jej názoru dochádza k porušovaniu zásad právneho štátu, a o všetkých opatreniach navrhnutých, prijatých a zrušených v súlade s nariadením o podmienenosti;

J. keďže Komisia vydala v januári 2024 správu v súlade s článkom 9 nariadenia o podmienenosti s cieľom zhodnotiť uplatňovanie tohto právneho predpisu; keďže analýza Komisie týkajúca sa jediného dostupného prípadu potvrdila účinnosť prijatých ochranných opatrení a ich budúci potenciál, ale Komisia zistila, že je príliš skoro na vyvodenie konečných záverov a že rozsiahlejšia rozhodovacia prax by umožnila lepšie identifikovať možné zlepšenia;

K. keďže v decembri 2024 po prvýkrát stratil dotknutý členský štát rozpočtové záväzky, ktoré boli pozastavené v dôsledku uplatňovania nariadenia o podmienenosti, v súlade s článkom 7 ods. 3 nariadenia, pretože tento členský štát neodstránil v stanovenej lehote pôvodne zistené nedostatky;

L. keďže 16. júla 2025 Komisia uverejnila svoj návrh VFR na roky 2028 – 2034[18]; keďže existuje jasná súvislosť medzi aspektmi právneho štátu zahrnutými v návrhu národných a regionálnych plánov partnerstva[19] a mechanizmom podmienenosti;

M. keďže účelom tejto správy je preskúmať vykonávanie nariadenia o podmienenosti vrátane vzájomného pôsobenia s inými nástrojmi EÚ v súlade s úlohou Európskeho parlamentu stanovenou v tomto nariadení, a to poukázaním na prínosy a nedostatky jeho uplatňovania a vydaním odporúčaní pre jeho uplatňovanie v budúcnosti;

Zavedenie režimu podmienenosti a právny kontext

1. pripomína, že právny štát je jednou zo základných hodnôt EÚ a dodržiavanie zásad právneho štátu je základným predpokladom pre správne finančné riadenie a efektívne využívanie finančných prostriedkov EÚ; zdôrazňuje, že je to nevyhnutné na zachovanie dôvery občanov v EÚ a na zabezpečenie toho, aby finančné prostriedky EÚ prinášali hmatateľné výhody vo všetkých členských štátoch;

2. zdôrazňuje skutočnosť, že prijatie nariadenia o podmienenosti v roku 2020 predstavuje základný pilier ochrany rozpočtu EÚ pred rizikami vyplývajúcimi z porušovania zásad právneho štátu, ktorý sa uplatňuje v rámci celého rozpočtu a umožňuje kumulatívne uplatňovanie

---

18 Oznámenie Komisie zo 16. júla 2025 s názvom Dynamický rozpočet EÚ pre priority budúcnosti – viacročný finančný rámec na roky 2028 – 2034 (COM(2025)0570),

19 Návrh Komisie na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 16. júla 2025, ktorým sa zriaďuje Európsky fond pre hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť, poľnohospodárstvo a vidiek, rybárstvo a námorné záležitosti, prosperitu a bezpečnosť na roky 2028 – 2034 a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2023/955 a nariadenie (EÚ, Euratom) 2024/2509 (COM(2025)0565).

rôznych opatrení; zdôrazňuje, že pri uplatňovaní nariadenia o podmienenosti by sa mala dodržiavať zásada proporcionality; zdôrazňuje, že toto nariadenie nemá časové obmedzenie, a preto sa vzťahuje na všetky súčasné a budúce finančné nástroje v rámci rozpočtu EÚ; konštatuje však, že jeho praktické uplatňovanie je naďalej nedostatočné, a vyzýva na konkrétne zlepšenia s cieľom zabezpečiť jeho plnú účinnosť;

3. víta potvrdenie Súdneho dvora EÚ, že dodržiavanie hodnôt zakotvených v článku 2 Zmluvy o EÚ je trvalou povinnosťou všetkých členských štátov a podmienkou požívania všetkých práv vyplývajúcich zo Zmluvy a výhod súvisiacich s členstvom v EÚ vrátane prístupu k finančným prostriedkom EÚ; poveruje Komisiu, aby v plnom rozsahu presadzovala uplatniteľné právne predpisy a zohľadňovala pritom uvedené stanovisko Súdneho dvora EÚ a aby tento bod zdôraznila vo všetkých relevantných oznámeniach;

4. zdôrazňuje, že nariadenie o podmienenosti ani žiadne iné dostupné opatrenia na ochranu rozpočtu EÚ pred porušovaním zásad právneho štátu sa nesmú považovať za náhradu mechanizmov na ochranu hodnôt zakotvených v článku 2 Zmluvy o EÚ založených na Zmluve; pripomína, že v prípadoch pretrvávajúceho a závažného porušovania zásad právneho štátu možno naďalej využívať možnosť pozastaviť hlasovacie práva podľa článku 7 ods. 2 Zmluvy o EÚ; konštatuje, že občania majú ťažkosti pochopiť, prečo členské štáty, ktoré trvalo porušujú zásady právneho štátu, naďalej požívajú hlasovacie práva, čím riskujú stratu dôvery v hodnoty EÚ a jej rozhodovacie procesy;

5. pripomína, že súbor nástrojov Komisie v oblasti právneho štátu sa za posledné desaťročie výrazne zmenil, pričom doň boli zahrnuté viaceré nástroje na ochranu právneho štátu vrátane výročnej správy o právnom štáte, ktorá sa vzťahuje na všetkých 27 členských štátov, horizontálnej základnej podmienky uplatňovania a vykonávania charty stanovenej v nariadení o spoločných ustanoveniach a tzv. supermíľnikov týkajúcich sa právneho štátu v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

6. zdôrazňuje, že režim podmienenosti má rozpočtovú povahu, pretože je zameraný na ochranu správneho finančného riadenia finančných prostriedkov EÚ a finančných záujmov EÚ, a uplatňuje sa len vtedy, keď porušenie zásad právneho štátu ovplyvňuje rozpočet EÚ alebo existuje vážne riziko takéhoto ovplyvňovania; zdôrazňuje, že sa líši od postupu podľa článku 7 Zmluvy o EÚ, ktorý postihuje závažné a pretrvávajúce porušovanie hodnôt stanovených v článku 2 Zmluvy o EÚ bez ohľadu na akýkoľvek vplyv na rozpočet;

7. zdôrazňuje, že žaloby o nesplnení povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ a článku 6 nariadenia o rozpočtových pravidlách sú naďalej doplnkovými nástrojmi v prípade systémového porušovania hodnôt uvedených v článku 2 Zmluvy o EÚ;

8. oceňuje rozsudky Súdneho dvora Európskej únie zo 16. februára 2022 vo veciach C-156/21 a C-157/21, ktorými sa v celom rozsahu zamietli žaloby Maďarska a Poľska o zrušenie nariadenia o podmienenosti a jednoznačne sa potvrdila platnosť, právny základ a zlučiteľnosť nariadenia so Zmluvou, ako aj právomoci EÚ v oblasti právneho štátu v členských štátoch;

9. pripomína, že nariadenie o podmienenosti neobsahuje definíciu pojmu právny štát a že sa v ňom nevymedzujú vyčerpávajúcim spôsobom situácie, ktoré predstavujú porušenie zásad právneho štátu, ani sa v ňom nerieši zhoršenie situácie v oblasti právneho štátu; poukazuje na to, že pravidlá prístupu k finančným prostriedkom sú vymedzené v osobitných právnych predpisoch, a na zistenie Súdneho dvora EÚ, že tento pojem bol dostatočne rozvinutý v judikatúre a ústavných tradíciách členských štátov, čo obmedzuje diskrečnú právomoc Komisie pri hodnoteniach; odmieta preto akékoľvek tvrdenia o právnej neistote; vyzýva Komisiu, aby systematicky zahrnula obmedzovanie občianskeho priestoru a útoky na jeho aktérov, ako aj útoky na pluralitu médií medzi ukazovatele rizika, ak sa bezprostredne týkajú ochrany rozpočtu EÚ alebo jej finančných záujmov;

Uplatňovanie nariadenia o podmienenosti a zistené problémy

Rozsah pôsobnosti a implementačné kroky

10. pripomína, že nariadenie o podmienenosti sa vzťahuje na každý členský štát, keďže Komisia posudzuje v prípade všetkých členských štátov, či sú splnené podmienky na prijatie opatrení stanovených v článku 4;

11. konštatuje, že postup pred prijatím opatrení zahŕňa niekoľko krokov vrátane písomného oznámenia Komisie dotknutému členskému štátu, výmeny informácií, prípadných záväzkov dotknutého členského štátu prijať nápravné opatrenia na riešenie situácie, pripomienok členského štátu a v prípade potreby návrhu Komisie na opatrenia, o ktorých Rada rozhodne kvalifikovanou väčšinou v presne stanovenej lehote;

12. berie na vedomie dodatočné objasnenia postupu, ktoré Komisia poskytla v usmerneniach k nariadeniu o podmienenosti z roku 2022, a preskúmanie jeho praktického uplatňovania v správe Komisie o uplatňovaní za rok 2024; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že usmernenia boli prijaté viac ako rok po nadobudnutí účinnosti tohto nariadenia a že to prispelo k faktickému oneskoreniu jeho uplatňovania;

13. vyjadruje poľutovanie nad tým, že po nadobudnutí účinnosti nariadenia o podmienenosti 1. januára 2021 Komisia okamžite neuplatnila článok 6 ods. 1 v reakcii na pokračujúce závažné

porušovanie zásad právneho štátu v niektorých členských štátoch, ktoré predstavuje vážne riziko pre finančné záujmy EÚ; zdôrazňuje, že v októbri 2021 po opakovaných výzvach adresovaných Komisii, aby konala, podal Európsky parlament na Súdny dvor Európskej únie žalobu proti Komisii podľa článku 265 ZFEÚ pre jej nečinnosť a neuplatňovanie nariadenia; zdôrazňuje, že včasné reakcie Komisie založené na jasných interných harmonogramoch sú kľúčové pre ochranu rozpočtu EÚ;

Nahlasovanie porušení zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti

14. konštatuje, že Komisia je informovaná o možných porušeniach zásad právneho štátu prostredníctvom širokej dôkazovej základne vrátane správ Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF), Európskej prokuratúry (EPPO), Európskeho dvora audítorov a Európskeho parlamentu, ako aj podaní organizácií občianskej spoločnosti, podnikov a oznamovateľov; zdôrazňuje, že je dôležité, aby Komisia jasne vysvetlila, ako takéto dôkazy zohľadňuje vo svojich rozhodnutiach; požaduje riadne financovanie orgánov, ako sú EPPO, OLAF, Europol a Agentúra EÚ pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust), aby mohli účinne vyšetrovať porušenia zásad právneho štátu poškodzujúce finančné záujmy EÚ;

15. vyjadruje hlboké poľutovanie nad nedostatočnou transparentnosťou posúdení Komisie, ktoré nevedú k návrhu opatrení alebo ktoré vedú k výberu iného nástroja; zdôrazňuje, že je potrebné vyhnúť sa politicky motivovaným alebo nepodloženým tvrdeniam;

16. konštatuje, že k dnešnému dňu použil štandardný formulár sťažnosti Komisie pripojený k usmerneniam z roku 2022 len veľmi obmedzený počet zainteresovaných strán; odporúča, aby Komisia prijímala sťažnosti v akejkoľvek písomnej forme; okrem toho vyzýva na vytvorenie dôverného a používateľsky ústretového nahlasovacieho portálu, ktorý by chránil totožnosť oznamovateľov a zaistil ich ochranu pred odvetnými opatreniami a očierňovaním a prostredníctvom ktorého by zainteresované strany mohli upozorňovať na nedodržiavanie predpisov, čo by umožnilo rýchle nápravné opatrenia; zdôrazňuje, že tieto nástroje musia byť prístupné, transparentné, dostupné vo viacerých jazykoch a dôveryhodné pre zainteresované strany, aby sa maximalizovala ich účinnosť a aby sa zabezpečilo, že získané dôkazy budú v plnej miere zohľadnené;

17. vyjadruje poľutovanie nad tým, že napriek následným znepokojujúcim zisteniam vo výročných správach Komisie o právnom štáte, ako aj v zisteniach úradu OLAF, zverejnených aj vo výročných správach Komisie o ochrane finančných záujmov EÚ, a zisteniach Európskej prokuratúry, ktoré poukazujú na rozpočtové riziká vo viacerých členských štátoch, boli zaslané len dve formálne oznámenia a o opatreniach sa podľa nariadenia o podmienenosti rozhodlo v jedinom

prípade; zdôrazňuje, že táto priepasť medzi zisteniami a presadzovaním podkopáva dôveryhodnosť nariadenia a oslabuje jeho preventívnu funkciu pri ochrane finančných záujmov EÚ; pripomína varovanie Dvora audítorov, že rozhodnutia o blokovaní alebo uvoľnení finančných prostriedkov, ktoré vyžadujú kvalifikovanú väčšinu v Rade, sú často prepojené s nesúvisiacimi rokovaniami na vysokej úrovni, ktoré vyžadujú jednomyseľnosť; zdôrazňuje, že rozhodnutia musia vychádzať z technických a právnych zistení a nemôžu byť predmetom vyjednávania pod hrozbou blokovania rozhodnutí, ktoré si vyžadujú jednomyseľnosť v Rade;

Posúdenie a aktivácia mechanizmu podmienenosti

18. zdôrazňuje, že nariadenie o podmienenosti sa musí uplatňovať jednotne vo všetkých členských štátoch; naliehavo vyzýva Komisiu a v relevantných prípadoch Radu, aby konali rýchlo a v plnej miere transparentne, ak sa zistí súvislosť medzi porušením zásad právneho štátu alebo závažným rizikom takéhoto porušenia a rizikami pre rozpočet EÚ a ak dotknutý členský štát nekoná s cieľom včas účinne a udržateľne riešiť situáciu; trvá na tom, že zdĺhavé neformálne dialógy sa nesmú stať náhradou za rozhodné opatrenia a že treba rázne odmietnuť politickú patovú situáciu alebo vydieranie používané na blokovanie rozhodovacieho procesu EÚ;

19. opätovne zdôrazňuje, že za žiadnych okolností sa právny štát nesmie považovať za nástroj na vyjednávanie; zdôrazňuje, že tento nástroj sa nesmie používať len ako krajné opatrenie, keďže nariadenie o podmienenosti umožňuje aj čiastočné pozastavenie v ranom štádiu, najmä ak sa zistí porušenie zásad právneho štátu, ktoré by mohlo vážne ohroziť rozpočet EÚ; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby tento nástroj využívala v plnom rozsahu a včas;

20. zdôrazňuje, že posúdenia Komisie musia byť nestranné a spravodlivé, musia zohľadňovať všetky dostupné fakty a dodržiavať zásady objektivity, nediskriminácie a rovnosti členských štátov pred zmluvami; zdôrazňuje, že výber a rozsah opatrení na ochranu rozpočtu musí byť v súlade so zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 nariadenia o podmienenosti, pričom treba zohľadňovať závažnosť, trvanie a opakovaný výskyt porušenia, spoluprácu dotknutého členského štátu a konkrétne finančné riziko, ako aj vplyv na legitímnych konečných príjemcov a prijímateľov, najmä tých menších; vyzýva Komisiu, aby zverejnila metodiku kvantitatívneho hodnotenia rizika, ktorú už uplatňuje interne, ako to odporúča Dvor audítorov;

21. zdôrazňuje, že Komisia ako strážkyňa zmlúv musí konať úplne nestranne bez ohľadu na politickú orientáciu národných vlád a spravodlivo sankcionovať akékoľvek porušenie zásad právneho štátu, ktoré ohrozuje rozpočet a hodnoty EÚ, aby nevznikol dojem, že sa selektívne zameriava len na niektoré členské štáty; pripomína, že len

takéto nestranné presadzovanie môže zachovať dôveryhodnosť a legitimitu režimu podmienenosti;

22. uznáva, že niektoré aspekty nariadenia o podmienenosti, najmä požiadavka preukázať dostatočne priamu súvislosť medzi porušeniami zásad právneho štátu a vážnym rizikom nepriaznivého vplyvu na rozpočet EÚ, sťažujú aktiváciu mechanizmu; zároveň trvá na tom, že takéto požiadavky by sa nemali používať ako dôvod na to, aby sa mechanizmus neaktivoval;

Zhoršenie situácie a zrušenie nápravných opatrení

23. konštatuje, že Rada sa rozhodla pozastaviť 55 % rozpočtových záväzkov na tri operačné programy v rámci politiky súdržnosti pre Maďarsko a zakázať, aby Komisia v súvislosti s financovaním z prostriedkov EÚ v rámci priameho alebo nepriameho riadenia prijímala nové právne záväzky vo vzťahu k trustom pôsobiacim vo verejnom záujme a subjektom, ktoré vlastnia: poukazuje na právnu analýzu[20], z ktorej vyplýva, že systémová a pretrvávajúca povaha porušovania zásad právneho štátu maďarskou vládou by mala viesť k pozastaveniu výrazne vyššieho podielu finančných prostriedkov EÚ s cieľom chrániť rozpočet EÚ v súlade so zásadou proporcionality; konštatuje, že v nariadení o podmienenosti sa nestanovujú žiadne obmedzenia, pokiaľ ide o podiel záväzkov, ktoré možno pozastaviť, a domnieva sa, že by sa mohlo pozastaviť až 100 % finančných prostriedkov; konštatuje, že od prijatia opatrení v decembri 2022 Komisia v decembri 2023 a opäť v decembri 2024 opätovne posúdila zistené porušenia a súčasný stav nápravných opatrení v nadväznosti na oznámenie maďarskej vlády v súvislosti s nápravou porušení týkajúcich sa trustov pôsobiacich vo verejnom záujme; zdôrazňuje, že v oboch posúdeniach Komisie sa dospelo k záveru, že nedošlo k splneniu potrebných požiadaviek; konštatuje, že Komisia do svojich posúdení nezahrnula žiadne ďalšie porušenia zásad právneho štátu ani vážne riziká, ktoré ovplyvňujú alebo môžu ovplyvniť finančné záujmy EÚ; vyzýva Komisiu, aby urýchlene opätovne posúdila a riešila zhoršenie situácie v oblasti právneho štátu, najmä pokiaľ ide o nezávislosť súdnictva, a to navrhnutím dodatočných opatrení alebo aktualizovaním existujúcich opatrení;

---

20 Sheppele, K. L. et al., ‘Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is “proportionate” and “appropriate” under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget (Zmrazenie všetkých finančných prostriedkov EÚ pre Maďarsko: právna analýza toho, prečo je 100 % pozastavenie „primerané“ a „vhodné“ podľa nariadenia 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie), štúdia vypracovaná na žiadosť poslanca EP Daniela Freunda, skupina Verts/ALE, máj 2022.

24. zdôrazňuje, že finančné prostriedky EÚ, ktoré boli pozastavené podľa nariadenia o podmienenosti, sa môžu uvoľniť len vtedy, keď sa v celom rozsahu napraví situácia, ktorá viedla k prijatiu opatrení, pričom sa v plnej miere zohľadní celý vývoj situácie v krajine od pôvodného rozhodnutia o opatreniach až po prijatie rozhodnutia o zrušení opatrení; súhlasí s varovaním Dvora audítorov, že režim podmienenosti sa nesmie stať záležitosťou zaškrtávania políčok, pri ktorej členské štáty splnia požiadavky len formálne, ale musí byť sprevádzaný hmatateľnými zlepšeniami v krajine; vyzýva Komisiu, aby na základe objektívnych referenčných hodnôt a kontrol na mieste potvrdila, že sa v praxi preukázateľne dodržiavajú zásady právneho štátu, a aby o svojich zisteniach podala správu, skôr ako predloží akékoľvek návrhy na zrušenie prijatých opatrení; domnieva sa, že Komisia by mala vykonávať aj následné audity, aby sa zabránilo zhoršovaniu situácie po zrušení opatrení;

25. pripomína, že už v júni 2023 Európsky parlament varoval pred rizikami zrušenia nápravných opatrení po zrušení finančných sankcií[21], čo je prípad, na ktorý sa nariadenie o podmienenosti ani usmernenia z roku 2022 výslovne nevzťahujú; zdôrazňuje, že Dvor audítorov takisto identifikoval toto riziko; vyzýva Komisiu, aby čo najskôr opätovne pozastavila a vo vhodných prípadoch vymáhala finančné prostriedky EÚ, ak sa nápravné opatrenia následne zrušia; očakáva, že bude o takýchto opatreniach okamžite informovaný;

26. zdôrazňuje, že po zrušení opatrení by sa malo urýchlene obnoviť úplné vykonávanie programov vrátane viazania a vyplácania finančných prostriedkov; zdôrazňuje dôležitosť úzkej spolupráce Komisie s vnútroštátnymi orgánmi s cieľom zabrániť nahromadeniu nevybavených prípadov;

Súvislosť medzi režimom podmienenosti a inými nástrojmi v súbore nástrojov na podporu právneho štátu

27. pripomína, že v nariadení o podmienenosti sa výslovne dopĺňajú existujúce nástroje na ochranu rozpočtu a má sa uplatňovať „v prípadoch, keď by iné postupy stanovené v právnych predpisoch Únie neumožnili účinnejšiu ochranu rozpočtu Únie“; vyjadruje poľutovanie nad výkladom Komisie, že podľa tohto znenia by sa tento nástroj mal používať len v krajnom prípade; s veľkým znepokojením pripomína, že ostatné dostupné opatrenia neboli v minulosti systematicky využívané; so znepokojením konštatuje, že monitorovanie právneho štátu je v Komisii rozdelené medzi rôzne útvary, čo niekedy vedie k nejednotným. netransparentným a oneskoreným opatreniam; vyjadruje poľutovanie nad zjavným zámerom Komisie ďalej rozdeliť

---

21 Uznesenie Európskeho parlamentu z 1. júna 2023 o porušovaní zásad právneho štátu a základných práv v Maďarsku a o zmrazených finančných prostriedkoch EÚ (Ú. v. EÚ C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj).

zodpovednosti, keďže rôzne oddelenia v rámci jej Generálneho riaditeľstva pre rozpočet majú byť poverené posudzovaním a monitorovaním nariadenia o podmienenosti a navrhovaných plánov národného a regionálneho partnerstva v rámci nového VFR; kritizuje skutočnosť, že toto delenie zodpovedností vedie k zložitým koordinačným štruktúram a predstavuje riziko pre uplatňovanie nariadenia o podmienenosti;

28. považuje za nejasné, ako nariadenie o podmienenosti interaguje s inými nástrojmi zo súboru nástrojov na podporu právneho štátu v praxi, najmä s horizontálnou základnou podmienkou charty podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach a s tzv. supermíľnikmi súvisiacimi so zásadami právneho štátu v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; so znepokojením konštatuje, že Dvor audítorov nebol vždy schopný overiť dôvody, prečo Komisia zvolila jeden nástroj právneho štátu namiesto iného; vyjadruje znepokojenie nad tým, že táto nedostatočná transparentnosť podkopáva dôveru v nestranné uplatňovanie nariadenia o podmienenosti; vyjadruje poľutovanie nad tým, že v decembri 2023 Komisia usúdila, že Maďarsko splnilo základnú horizontálnu podmienku nezávislosti súdnictva, ale zachovala opatrenia uložené podľa nariadenia o podmienenosti; zdôrazňuje, že táto nekonzistentnosť bráni demokratickej kontrole uplatňovania nástrojov; pripomína, že Európsky parlament podal v marci 2024 žalobu proti Komisii na Súdnom dvore EÚ s cieľom preskúmať zákonnosť uvedeného rozhodnutia Komisie, ako aj zabezpečiť právnu istotu pri vykonávaní mechanizmov právneho štátu, a že rozhodnutie Súdneho dvora EÚ v tejto veci zatiaľ nebolo vydané;

29. zdôrazňuje dôležitosť zachovania a ďalšieho posilňovania synergií medzi rôznymi nástrojmi právneho štátu; zdôrazňuje, že opatrenia týkajúce sa právneho štátu, ktoré sú potrebné na uvoľnenie finančných prostriedkov EÚ, ako sú vymedzené v príslušných rozhodnutiach prijatých na základe nariadenia o spoločných ustanoveniach, nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a nariadenia o podmienenosti, sa musia považovať za jeden celok a nemali by sa realizovať žiadne platby napriek pokroku v jednej alebo vo viacerých oblastiach, ak v inej oblasti stále pretrvávajú nedostatky; trvá na tom, že by sa malo zohľadniť aj akékoľvek zhoršenie situácie v porovnaní so situáciou, ktorá viedla k týmto opatreniam;

30. varuje, že prerozdelenie alebo preskupenie zmrazených rozpočtových prostriedkov na iné programy alebo ciele by vládam, ktoré nedodržiavajú hodnoty EÚ a svoje povinnosti chrániť finančné záujmy EÚ, signalizovalo, že straty možno kompenzovať inde; domnieva sa, že podstata nariadenia o podmienenosti vylučuje akékoľvek takéto presuny, a preto naliehavo vyzýva Komisiu, aby zamietla akékoľvek žiadosti o presun do iných programov alebo priorít v rámci toho istého programu, ktoré by viedli k obchádzaniu opatrení podľa

nariadenia o podmienenosti; žiada Komisiu, aby Európskemu parlamentu predložila úplné znenie každej takejto žiadosti o presun, aby sa demokratická kontrola mohla vykonať pred rozhodnutím Komisie, nie po ňom; domnieva sa, že finančné prostriedky pozastavené v súlade s nariadením o podmienenosti alebo z dôvodu nesplnenia horizontálnych základných podmienok by nemalo byť možné využívať v rámci zmien programov alebo na presuny;

Demokratická kontrola a transparentnosť

31. konštatuje, že nariadenie o podmienenosti splnomocňuje Radu kvalifikovanou väčšinou zmeniť návrh Komisie pred prijatím opatrení, zatiaľ čo úloha Európskeho parlamentu sa obmedzuje na informácie ex post, čím ako zložka rozpočtového orgánu EÚ a orgánu EÚ udeľujúceho absolutórium stráca zmysluplný vplyv na rozhodnutia, ktoré sú kľúčové pre ochranu rozpočtu EÚ; konštatuje, že v jednom prípade, o ktorom musela Rada rozhodnúť, zmenila návrh Komisie znížením súm finančných prostriedkov, ktoré sa majú pozastaviť, a to bez akéhokoľvek odôvodnenia;

32. zdôrazňuje, že z prieskumu Eurobarometra z jari 2025 vyplýva, že verejnosť v prevažnej väčšine podporuje podmienenie poskytovania finančných prostriedkov EÚ dodržiavaním zásad právneho štátu a demokratických princípov, keďže tento prístup podporilo 85 % respondentov; zdôrazňuje, že poslanci Európskeho parlamentu musia ako priamo volení zástupcovia občanov EÚ rešpektovať túto jasnú požiadavku a dôrazne obhajovať mechanizmus podmienenosti ako základný nástroj na ochranu rozpočtu EÚ a zabezpečenie hodnôt zakotvených v článku 2 Zmluvy o EÚ;

33. opakuje, že berie svoju kontrolnú úlohu, pokiaľ ide o vykonávanie nariadenia o podmienenosti, veľmi vážne; uznáva, že Komisia splnila svoju zákonnú povinnosť bezodkladne informovať Európsky parlament o všetkých navrhovaných, prijatých alebo zrušených opatreniach; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia poskytla len absolútne minimum informácií bez kľúčových podrobností a neposkytla úplnú dokumentáciu ani po tom, ako o to Európsky parlament požiadal; zdôrazňuje, že včasná, komplexná a proaktívna výmena informácií je nevyhnutná na to, aby si Európsky parlament mohol účinne plniť svoje rozpočtové a kontrolné povinnosti a aby si občania zachovali dôveru v inštitúcie EÚ a dôveryhodnosť EÚ ako celku;

34. okrem toho vyjadruje poľutovanie nad tým, že nemá prístup k úplnému zneniu písomných oznámení a komunikácie medzi útvarmi Komisie a príslušným členským štátom; zdôrazňuje, že zadržiavanie takýchto dôkazov oslabuje právomoci Európskeho parlamentu v oblasti rozpočtovej kontroly vyplývajúce zo zmluvy podľa článku 14 ods. 1 Zmluvy o EÚ a článku 319 ZFEÚ; okrem toho vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa musel opakovane uchýliť k listom alebo

uzneseniam s cieľom získať základné procesné informácie od Komisie a že mnohé dokumenty boli zaslané so značným oneskorením;

35. berie na vedomie ukončenie rokovaní o revízii rámcovej dohody medzi Európskym parlamentom a Komisiou a skutočnosť, v ktorej sa Komisia zaväzuje ďalej posilňovať medziinštitucionálnu spoluprácu v rozpočtových otázkach; pripomína, že Európsky parlament by mal mať vo všetkých otázkach výmeny informácií rovnaké postavenie ako Rada; trvá na systematickom, včasnom, štruktúrovanom a bezpečnom prístupe ku všetkým informáciám a dokumentom, ktoré potrebuje na to, aby on sám a jeho výbory mohli plniť svoju kontrolnú úlohu, vrátane písomného oznámenia členskému štátu, ktorého sa potenciálne pozastavenie finančných prostriedkov týka, akejkoľvek žiadosti o dodatočné informácie, korešpondencie medzi útvarmi Komisie a príslušným členským štátom a správ poskytnutých podľa článku 5 ods. 2 nariadenia o podmienenosti;

36. naliehavo vyzýva Komisiu, aby sa dohodla na bezpečnom komunikačnom kanáli, ktorý by zabezpečil príslušným orgánom Európskeho parlamentu prístup k takýmto informáciám a zároveň by chránil ich dôvernosť;

37. vyjadruje poľutovanie nad tým, že informácie, ktoré Komisia zverejnila v súvislosti so zisteniami v osobitných prípadoch podľa nariadenia o podmienenosti, nezahŕňajú zistené porušenia zásad právneho štátu, metodiku analýzy rizík a výpočet proporcionality; konštatuje, že tento nedostatok informácií využili extrémistickí aktéri na šírenie dezinformácií o motívoch a postupoch EÚ, a varuje, že sa to môže v budúcnosti zopakovať;

38. zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť primerané finančné prostriedky EÚ pre organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sú aktívne v tejto oblasti, keďže zohrávajú kľúčovú úlohu pri ochrane právneho štátu, demokracie a základných práv;

Ochrana konečných príjemcov a prijímateľov

39. zdôrazňuje, že je potrebné prijať dôrazný prístup, ktorým sa zabezpečí, že koneční príjemcovia a prijímatelia nebudú penalizovaní za to, že v dôsledku porušovania zásad právneho štátu došlo k pozastaveniu finančných prostriedkov EÚ pre ich vládu; očakáva, že Komisia uskutoční pri navrhovaní opatrení analýzu ich potenciálneho vplyvu na konečných príjemcov alebo prijímateľov; zdôrazňuje, že táto zásada je jadrom prístupu inteligentnejšej podmienenosti; pripomína najmä povinnosť členských štátov, na ktoré sa vzťahujú opatrenia podľa nariadenia o podmienenosti, naďalej plniť všetky záväzky voči konečným príjemcom a prijímateľom;

40. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v praxi sa tieto ustanovenia dostatočne nepresadzujú a záruky stanovené pre konečných

príjemcov a prijímateľov zostávajú do veľkej miery teoretické, pretože postupy priamych platieb alebo presmerovania finančných prostriedkov sú ťažkopádne a komunikácia so súčasnými a potenciálnymi konečnými príjemcami a prijímateľmi je sporadická; zdôrazňuje, že na úrovni EÚ je potrebné urobiť viac s cieľom zlepšiť ochranu oprávnených záujmov konečných príjemcov a prijímateľov vrátane miestnych a regionálnych orgánov a ďalších zainteresovaných strán a zabezpečiť ich prístup k finančným prostriedkom EÚ, pretože by sa nemali trestať za porušenia, ktorých sa dopustila ústredná štátna správa;

41. so znepokojením konštatuje, že v niektorých členských štátoch kleptokratické oligarchické štruktúry systematicky preberajú strategicky dôležité odvetvia, ako sú médiá, telekomunikácie, bankovníctvo, maloobchod, poľnohospodárstvo, potravinárstvo, zdravotníctvo, farmaceutický sektor, stavebníctvo a odvetvia cestovného ruchu, čo môže predstavovať riziko pre ochranu rozpočtu EÚ, napríklad keď takéto štruktúry žiadajú o finančné prostriedky EÚ; zdôrazňuje, že je dôležité zaručiť všetkým žiadateľom rovnaké príležitosti na prístup k finančným prostriedkom EÚ a nestranným a účinným mechanizmom podávania sťažností;

42. zdôrazňuje, že v niektorých členských štátoch prispievajú zastrašovanie a represálie voči oznamovateľom a investigatívnym novinárom k systémovým rizikám korupcie; vyzýva Komisiu, aby pri posudzovaní rozpočtových rizík podľa nariadenia o podmienenosti považovala akékoľvek takéto represálie za priťažujúce okolnosti;

43. zdôrazňuje význam systematického začleňovania európskych a medzinárodných noriem a odporúčaní týkajúcich sa predchádzania praniu špinavých peňazí a boja proti nemu do posúdení vykonávaných na základe nariadenia o podmienenosti; vyzýva Komisiu, aby vypracovala jasné ukazovatele rizika v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí pre projekty financované z rozpočtu EÚ a posilnila výmenu informácií s vnútroštátnymi finančnými spravodajskými jednotkami;

Získané skúsenosti a odporúčania pre budúce zlepšenia

44. na základe obmedzených skúseností sa domnieva, že režim podmienenosti je vo všeobecnosti účinným nástrojom na ochranu finančných záujmov EÚ pred rizikami vyplývajúcimi z porušovania zásad právneho štátu alebo vážnymi rizikami v tejto súvislosti; trvá na tom, že tento režim sa musí uplatňovať na celý rozpočet EÚ vrátane nástrojov založených na výkonnosti, aby žiadne výdavky EÚ neunikli účinnej kontrole dodržiavania zásad právneho štátu; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila dôsledné uplatňovanie nariadenia o podmienenosti na rozpočet EÚ bez ohľadu na model financovania;

45. zdôrazňuje, že niektoré aspekty uplatňovania nariadenia o podmienenosti by sa mali zlepšiť s cieľom zvýšiť jeho účinnosť a transparentnosť, ako aj koordináciu a konzistentnosť s inými nástrojmi v súbore nástrojov na podporu právneho štátu, najmä s ex ante nástrojmi a v prípade potreby ich kombinovaným uplatňovaním;

46. vyzýva Komisiu, aby urýchlene zrevidovala usmernenia z roku 2022 s cieľom priamejšie riešiť riziko odklonenia alebo prerozdelenia finančných prostriedkov, uverejnila postupnú metodiku, v ktorej uvedie, ako sa vypočítava proporcionalita, vymedzila „dostatočne priamu súvislosť“ medzi porušením zásad právneho štátu a rozpočtovým rizikom, vyžadovala jasnejšiu súvislosť medzi porušeniami a prijatými opatreniami, a to aj prostredníctvom presnejších noriem pre tieto porušenia, a poskytla jasné riešenia a praktické kroky v prípade zhoršenia situácie spojeného so zistenými porušeniami; v tejto súvislosti vyzýva k skoršiemu a transparentnejšiemu zapojeniu zainteresovaných strán, aby sa predišlo oneskoreniam;

47. zdôrazňuje, že Komisia by mala túto súvislosť medzi porušeniami a prijatými opatreniami zdokumentovať v každom spise a spolu s každým rozhodnutím zverejniť stručné vysvetlenie toho, ako bola splnená podmienka „dostatočne priamej súvislosti“, pričom by mala použiť ukazovatele stanovené v revidovaných usmerneniach;

48. v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby preskúmala svoj výklad nariadenia o podmienenosti ako nástroja, ktorý sa má použiť v krajnom prípade, a aby bola vo všeobecnosti aktívnejšia pri používaní súboru nástrojov na podporu právneho štátu v odôvodnených prípadoch vrátane uplatňovania článku 6 ods. 4 a zároveň dodržiavala zásadu proporcionality; vyjadruje poľutovanie nad tým, že oznámenie Komisie o novom VFR zrejme potvrdzuje tento prístup, keď sa nariadenie o podmienenosti používa ako „posledná obranná línia“;

49. žiada Komisiu, aby vo svojom posúdení proporcionality systematicky zohľadňovala nepriaznivé dôsledky pre (potenciálnych) konečných príjemcov a prijímateľov, najmä pre tých menších, vrátane univerzít, malých a stredných podnikov a organizácií občianskej spoločnosti, a aby túto analýzu zohľadnila v spise, ktorý Komisia predkladá Európskemu parlamentu podľa článku 8 nariadenia o podmienenosti;

50. vyzýva Komisiu, aby preskúmala, ako môže účinne plniť svoju povinnosť chrániť oprávnené finančné záujmy konečných príjemcov a prijímateľov, najmä tých, ktorí trpia dôsledkami nedostatkov v oblasti právneho štátu, a to aj presadzovaním príslušných ustanovení nariadenia o podmienenosti, pokiaľ ide o povinnosti členských štátov uskutočňovať platby a využívať finančné prostriedky nediskriminačným spôsobom; zdôrazňuje, že žiadne opatrenia prijaté na zabezpečenie toho, aby legitímni koneční príjemcovia a

prijímatelia mali naďalej prístup k finančným prostriedkom EÚ, by nemali oslabiť uplatňovanie nariadenia o podmienenosti; očakáva, že bude plne zapojený do tohto procesu;

51. vyzýva Komisiu, aby systematicky robila krížové odkazy na konania o nesplnení povinnosti a opatrenia prijaté podľa článku 6 nariadenia o rozpočtových pravidlách a prebiehajúce preverovanie podmienenosti, aby členské štáty nemohli využívať procesné bariéry a aby boli chránené finančné záujmy EÚ bez ohľadu na použitý právny nástroj;

52. domnieva sa, že nápravné opatrenia by mali byť sprevádzané zárukami, aby sa v relevantných prípadoch zabránilo výskytu podobných situácií alebo ďalšiemu zhoršeniu v budúcnosti; vyzýva na vytvorenie pevnejšieho rámca pre monitorovanie a podávanie správ vrátane v prípade potreby štruktúrovaného a systematického mechanizmu verejných konzultácií s neštátnymi zainteresovanými stranami, najmä pokiaľ ide o stav vykonávania nápravných opatrení členskými štátmi, na ktoré sa vzťahujú postupy v rámci všeobecného režimu podmienenosti;

53. očakáva, že Komisia prijme konkrétne opatrenia na posilnenie vzťahov medzi odporúčaniami v svojich výročných správach o právnom štáte a finančnou podporou z rozpočtu EÚ, ako sa uvádza v poverovacích listoch z roku 2024 adresovaných komisárom zodpovedným za rozpočet a právny štát; vyjadruje poľutovanie nad tým, že správa o právnom štáte za rok 2025, a najmä jej odporúčania, neposkytujú dostatočné podrobnosti o tom, ako sa toto prepojenie uskutočňuje; vyzýva Komisiu, aby odporúčania pre jednotlivé krajiny zo svojich výročných správ o právnom štáte premietla do konkrétnych míľnikov, na ktoré majú členské štáty systematicky reagovať, a aby vo vhodných prípadoch slúžili ako dôkaz na odôvodnenie aktivácie nariadenia o podmienenosti;

54. vyzýva Komisiu, aby ďalej rozvíjala prepojenie medzi preventívnymi a reaktívnymi nástrojmi a na základe zistení uvedených vo výročnej správe o právnom štáte bezodkladne začala koordinované postupy v prípade nesplnenia povinnosti; vyzýva Komisiu, aby vo výročnej správe o právnom štáte posúdila potenciálne riziká pre rozpočet EÚ, ktoré predstavujú nedostatky v režimoch právneho štátu, a informovala o nich;

55. zdôrazňuje, že výročná správa o právnom štáte sa v súčasnosti venuje štyrom pilierom, ktorými sú justičný systém, protikorupčný rámec, pluralita médií a iné inštitucionálne otázky týkajúce sa systému bŕzd a protiváh; víta skutočnosť, že po opakovaných žiadostiach Európskeho parlamentu bol do správy o právnom štáte za rok 2025 zahrnutý rozmer jednotného trhu s cieľom riešiť rôzne závažné a systémové porušenia zásad právneho štátu, ktoré majú vplyv na spoločnosti a pracovníkov vo viacerých členských štátoch; zdôrazňuje, že fungujúci justičný systém, silný protikorupčný rámec,

pluralita médií, primeraný systém bŕzd a protiváh a fungujúci jednotný trh sú neoddeliteľne spojené so zásadami právneho štátu; opakuje svoju pozíciu, že výročná správa o právnom štáte by sa mala vzťahovať na celý rozsah hodnôt uvedených v článku 2 Zmluvy o EÚ, keďže tieto hodnoty by sa mali posudzovať spoločne ako súbor hodnôt;

56. domnieva sa, že systematické porušovanie zásad právneho štátu identifikované v pilieroch výročnej správy o právnom štáte, ktoré má dostatočne priamu súvislosť s ochranou rozpočtu EÚ, by malo viesť k aktivácii mechanizmu podmienenosti, najmä ak sa porušenia týkajú fungovania súdneho systému, a v prípadoch, ako je porušovanie predpisov, manipulácia alebo zvýhodňovanie vo výzvach na predkladanie ponúk a žiadostiach týkajúcich sa finančných prostriedkov EÚ, ako aj administratívne obťažovanie porušujúce zásadu rovnakého zaobchádzania s miestnymi a regionálnymi orgánmi, spoločnosťami alebo inými konečnými príjemcami a prijímateľmi a ich prístup k finančným prostriedkom EÚ; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že všetky zainteresované strany budú môcť poskytovať informácie o takýchto porušeniach, čím sa posilní transparentnosť a zodpovednosť;

57. trvá na tom, že Komisia by mala odôvodniť svoje rozhodnutia nenavrhnúť opatrenia podľa nariadenia o podmienenosti, ak sa odporúčania pre jednotlivé krajiny súvisiace s rozpočtom EÚ dlhodobo neriešia;

58. domnieva sa, že medziinštitucionálna dohoda o rozpočtovej disciplíne[22] by mala obsahovať osobitnú prílohu o spolupráci týkajúcej sa režimu podmienenosti; v tejto súvislosti sa domnieva, že pravidelný dialóg medzi tromi inštitúciami o súčasnom stave ochrany rozpočtu EÚ, pokiaľ ide o právny štát, by bol účinným spôsobom zlepšenia koordinácie, pokiaľ ide o súbor nástrojov na podporu právneho štátu; domnieva sa, že Európsky parlament by mal mať formálnu konzultačnú úlohu pred tým, ako Komisia predloží akýkoľvek návrh podľa článku 6 ods. 1 nariadenia o podmienenosti;

59. trvá na tom, aby sa zabezpečili kontrolné právomoci Európskeho parlamentu tým, že sa mu umožní monitorovať konzistentnosť uplatňovania, resp. neuplatňovania režimu podmienenosti, čím sa zabráni politickej inštrumentalizácii alebo neprehľadnosti; vyzýva Komisiu, aby mu predložila konsolidovaný ročný súpis všetkých

---

22 Medziinštitucionálna dohoda zo 16. decembra 2020 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj).

rozhodnutí týkajúcich sa podmienenosti vo všetkých rozpočtových okruhoch v súvislosti s ročným rozpočtovým postupom;

60. vyzýva na štvrťročné štruktúrované dialógy medzi zodpovednými komisármi a príslušnými výbormi Európskeho parlamentu s cieľom zaručiť informačné toky v reálnom čase a posilniť demokratický dohľad;

61. vyzýva Radu, aby proces zostal založený na faktoch a objektívny a aby sa čo najviac pridržiavala návrhov Komisie; okrem toho naliehavo vyzýva Radu, aby nepremenila proces vedúci k prijatiu opatrení na nástroj na vyjednávanie;

62. zdôrazňuje, že jasná a proaktívna komunikácia je kľúčom k posilneniu dôvery v inštitúcie EÚ a boju proti populistickým naratívam; pripomína, že v nariadení o podmienenosti sa Komisii ukladá povinnosť poskytovať informácie a usmernenia konečným príjemcom a prijímateľom prostredníctvom webového sídla alebo internetového portálu spolu s primeranými nástrojmi, ktoré konečným príjemcom alebo prijímateľom umožnia informovať Komisiu o akomkoľvek porušení týchto povinností, ktoré sa ich priamo týka; zdôrazňuje, že takéto webové sídlo alebo portál by tiež mali umožniť občanom, konečným príjemcom a prijímateľom a hospodárskym subjektom nájsť všetky príslušné rozhodnutia a posúdenia v rámci mechanizmu podmienenosti a sledovať celý životný cyklus prípadov podmienenosti od oznámenia až po prípadné zrušenie opatrení s cieľom zvýšiť transparentnosť a zabrániť dezinformáciám;

63. v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby zverejnila informačné listy obsahujúce všetky budúce opatrenia podľa nariadenia o podmienenosti, v ktorých sa uvedie druh a posúdenie porušení, orientačné interné harmonogramy pre každú fázu postupu, vplyv na rozpočet EÚ vrátane pozastavených súm a v relevantných prípadoch proporcionalita jej navrhovaných opatrení, keďže jasné a dostupné informácie sú nevyhnutné na boj proti dezinformáciám a na preukázanie občanom, že EÚ pri riešení prípadov porušenia zásad právneho štátu koná konzistentne a spravodlivo; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila šírenie príslušných informácií medzi príslušnými konečnými príjemcami a prijímateľmi a širšou verejnosťou a zároveň zaručila dodržiavanie pravidiel dôvernosti a ochrany údajov; ďalej žiada Komisiu, aby aktívne bojovala proti dezinformáciám týkajúcim sa uplatňovania tohto nariadenia;

64. domnieva sa, že hoci je nariadenie o podmienenosti primárne určené na ochranu rozpočtu EÚ pred rizikami vyplývajúcimi z porušovania zásad právneho štátu, je vhodné preskúmať spôsoby posilnenia ochrany rozpočtu EÚ pred porušovaním iných hodnôt zakotvených v článku 2 Zmluvy o EÚ; pripomína, že rozpočet EÚ nie je neutrálny voči porušovaniu demokracie, rovnosti a základných práv, ktoré

môže mať hmatateľné finančné dôsledky; zastáva názor, že článok 6 nariadenia o rozpočtových pravidlách poskytuje právny základ pre opatrenia v prípade takýchto porušení; vyzýva Komisiu, aby posúdila rozšírenie nástrojov podmienenosti v prípadoch závažného a systémového porušovania iných hodnôt podľa článku 2 Zmluvy o EÚ, ktoré majú vplyv na rozpočet EÚ;

65. naliehavo vyzýva Komisiu, aby riešila fragmentáciu zodpovednosti za monitorovanie právneho štátu a opatrenia na presadzovanie práva v rámci svojich útvarov a súvisiace riziká tak, že zefektívni právomoci a povinnosti týkajúce sa otázok právneho štátu v rámci transparentnejšej a efektívnejšej štruktúry s cieľom zabezpečiť súdržnosť, konzistentnosť, transparentnosť a včasné presadzovanie, ako aj lepšiu komunikáciu s Európskym parlamentom a členskými štátmi;

66. vyzýva Komisiu, aby posilnila svoje vyšetrovacie kapacity vytvorením stáleho zoznamu špecializovaných odborníkov schopných posúdiť zložité porušenia zásad právneho štátu, čím sa zabezpečia rýchlejšie a technicky spoľahlivé rozhodnutia, a aby vytvorila informačný systém, ktorý umožní odhaliť vzorce alebo podobnosti v prijatých správach;

67. nabáda Komisiu, aby pri riešení sťažností zaujala aktívnejší prístup a zabezpečila, aby postupy podávania sťažností podľa nariadenia o podmienenosti poskytovali primeranú ochranu oznamovateľom, najmä tým, ktorí sa nachádzajú v neistých situáciách, pre ktorých oznamovanie predstavuje veľké riziko, s cieľom motivovať oznamovanie;

68. vyzýva Komisiu, aby vytvorila stály koordinačný rámec zahŕňajúci všetky príslušné agentúry a orgány EÚ s cieľom zabezpečiť včasné odhaľovanie a účinné vyšetrovanie podvodov, prania špinavých peňazí a korupcie, ktoré poškodzujú finančné záujmy EÚ; žiada, aby sa mu o týchto opatreniach podávali pravidelné správy;

69. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili dodržiavanie zásad právneho štátu a urýchlene riešili všetky zistené porušenia s cieľom chrániť finančné záujmy EÚ a predchádzať prijímaniu opatrení podľa nariadenia o podmienenosti; okrem toho vyzýva na pridelenie primeraných zdrojov vnútroštátnym orgánom, ktorých práca je nevyhnutná na zabezpečenie dodržiavania zásad právneho štátu;

70. vyzýva Európsky dvor audítorov, aby vypracoval osobitnú správu, v ktorej posúdi nákladovú efektívnosť nariadenia o podmienenosti so zohľadnením administratívnej záťaže, odradzujúceho účinku a ochrany konečných príjemcov a prijímateľov;

Nariadenie o podmienenosti a budúci VFR

71. berie na vedomie aspekty týkajúce sa právneho štátu v návrhu Komisie týkajúcom sa VFR na roky 2028 – 2034, a najmä zavedenie horizontálnych podmienok dodržiavania zásad právneho štátu a charty v návrhu Komisie týkajúcom sa plánu národného a regionálneho partnerstva; uznáva význam silných záruk dodržiavania hodnôt EÚ počas celého obdobia čerpania finančných prostriedkov EÚ; vyjadruje však znepokojenie nad tým, že návrh Komisie je naďalej nedostatočný, pretože:

    a) nezjednodušuje v podstatnej miere súbor nástrojov na podporu právneho štátu, ani nestanovuje koordináciu rôznych nástrojov na podporu právneho štátu, ale skôr zavádza prekrývanie a rozpory, čím vzniká riziko vytvorenia fragmentovaného systému paralelných nástrojov,

    b) stanovuje aktiváciu opatrení v prípade porušenia horizontálnej podmienky právneho štátu vykonávacím rozhodnutím Rady, pričom Európsky parlament nemá v tomto postupe žiadnu rozhodovaciu úlohu,

    c) môže viesť k použitiu vykonávacieho rozhodnutia Rady z dôvodu súvislosti medzi podmienenosťou právnym štátom a podmienenosťou chartou, čo sťažuje jej uplatňovanie,

    d) nevyžaduje dostatočne priamu súvislosť medzi porušením zásad právneho štátu a ochranou rozpočtu EÚ, ako je to v prípade mechanizmu podmienenosti, čo vyvoláva otázky z hľadiska právnej istoty;

    e) objasňuje, že Komisia naďalej považuje mechanizmus podmienenosti za krajné riešenie;

72. vyjadruje poľutovanie nad prekrývaním sa s mechanizmom podmienenosti, ktorý Komisia zaviedla vo svojom návrhu VFR na roky 2028 – 2034; vyzýva na vytvorenie jednotného, súdržného a komplexného rámca pre všetky programy financovania EÚ v rámci nariadenia o podmienenosti, ktorý by zahŕňal základné podmienky, ktoré musia byť splnené na získanie prístupu k financovaniu EÚ, ako aj opatrenia na zmrazenie alebo zadržanie finančných prostriedkov, pokiaľ príslušné podmienky už splnené nie sú; žiada Komisiu, aby zlúčila všetky nástroje právneho štátu do jedného rámca, ktorý poskytne jasné, objektívne a transparentné kritériá uplatňovania a objasní, ako zabezpečí koordináciu týchto nástrojov; trvá na tom, že ak sa takáto konsolidácia nezabezpečí v súčasnom legislatívnom rámci alebo prostredníctvom rokovaní o budúcom VFR, Komisia by mala navrhnúť zmeny nariadenia o podmienenosti, ktoré by tiež postavili Európsky parlament a Radu na rovnakú úroveň pri vykonávaní právnych predpisov;

73. berie na vedomie, že Komisia v súvislosti s plánmi národného a regionálneho partnerstva navrhuje možnosť opätovne sprístupniť pre

programy v rámci priameho alebo nepriameho riadenia finančné prostriedky, ktorých viazanosť bola zrušená z dôvodu neprijatia nápravných opatrení v reakcii na zistené porušenie zásad právneho štátu podľa nariadenia o podmienenosti; požaduje vysvetlenie, ako by sa takéto sumy, ktorých viazanosť bola zrušená, mohli presmerovať do iných programov; trvá na tom, že rozhodnutie o použití finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola zrušená, je výsadou rozpočtového orgánu v rámci ročného rozpočtového postupu a nemalo by byť na uvážení Komisie;

74. zdôrazňuje, že všetky rozhodnutia o úplnom alebo čiastočnom pozastavení financovania EÚ musia byť založené na jasných, objektívnych a transparentných kritériách a postupoch, a nie na neprehľadných rokovaniach zahŕňajúcich vyjednávanie; žiada, aby sa finančné prostriedky EÚ zadržali, ak nie sú splnené základné požiadavky, a aby sa zmrazené finančné prostriedky uvoľnili dotknutým členským štátom až po tom, ako v plnej miere vykonajú zmysluplné reformy a overiteľne preukážu dodržiavanie zásad právneho štátu v praxi;

75. vyjadruje vážne znepokojenie nad tým, že v súlade s návrhmi Komisie sa od žiadnej zodpovednej inštitúcie ani orgánu nebude očakávať overovanie skutočných nákladov na opatrenia v rámci plánov národného a regionálneho partnerstva a že financovanie, ktoré nie je spojené so skutočnými nákladmi, by sa stalo hlavnou metódou plnenia rozpočtu; varuje, že tento prístup vážne obmedzí schopnosť Komisie určiť alebo zmerať finančné dôsledky porušenia zásad právneho štátu; varuje tiež, že by to oslabilo demokratickú kontrolu Európskeho parlamentu ako jednej zo zložiek rozpočtového orgánu a orgánu EÚ udeľujúceho absolutórium, ktorá je zakotvená v zmluve, ako aj dôležitú úlohu Dvoru audítorov; domnieva sa, že nákladová efektívnosť, vysledovateľnosť a transparentnosť finančných tokov z platieb konečným príjemcom vrátane subdodávateľov musia byť zaručené prostredníctvom interoperabilného informačného systému, keďže je to jediný spôsob, ako zistiť a vyčísliť vplyv porušení zásad právneho štátu na rozpočet; zdôrazňuje, že Komisia musí zlepšiť správnosť a presnosť informácií, ktoré má poskytovať Európskemu parlamentu;

°

° °

76. poveruje svoju predsedníčku, aby toto uznesenie postúpila Rade, Komisii, Európskemu dvoru audítorov, Súdnemu dvoru Európskej únie a vládam a parlamentom členských štátov.